KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian ze współczesności (język polski)

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **C**

3. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. F; 2. F; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (5 pkt) **1–A, 2–C, 3–E, 4–D, 5–B** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) strychu; (2) Częstochowy; (3) Sowieci** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Winston dostaje polecenia „sprostowania" artykułów — np. zastępuje obietnicę, że racja czekolady nie zostanie zmniejszona, ostrzeżeniem o możliwej obniżce, a prognozę produkcji butów zaniża tak, by plan wyglądał na przekroczony. Poprawiony numer drukuje się na nowo i odkłada do archiwum, a oryginał trafia do szczeliny pamięci i do pieca. Dzięki temu każda przepowiednia Partii okazuje się trafna, a fałszerstwa nie da się udowodnić. Historia jest palimpsestem.
Punktacja: Opis mechanizmu: dawne numery „Timesa" i inne dokumenty są poprawiane, drukowane na nowo, a oryginały niszczone (1 pkt). Wskazanie celu: każda prognoza i decyzja Partii ma wyglądać na trafną, a nie może przetrwać żaden dowód, który przeczyłby teraźniejszości (1 pkt).

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Na pytanie Jerzego, jaki sens ma życie, skoro trzeba umrzeć, mówiący kładzie palec na ustach i odpowiada w myślach, że życie ma sens właśnie dlatego, że musimy umierać. Życie bez końca byłoby jak światło bez cienia i echo bez głosu – bez granicy i kontrastu nic nie miałoby wartości.
Punktacja: Wyjaśnienie – sens życia wynika ze śmiertelności, życie bez końca jest „byciem bez sensu" (1 pkt) + odwołanie do obrazów: światło bez cienia, echo bez głosu – brak kontrastu i granicy odbiera wartość (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Pan Charrington uczy Winstona fragmentów starej piosenki o dzwonach kościołów św. Klemensa i św. Marcina. Dla Winstona to okruch przedrewolucyjnego Londynu — ma wrażenie, że słyszy dzwony utraconego miasta, i próbuje odtworzyć resztę wierszyka. W chwili aresztowania głos z teleekranu kończy rymowankę wersem o tasaku, który utnie głowę. Okazuje się, że należy on do pana Charringtona, agenta myślopolicji. Nostalgiczny ślad przeszłości był pułapką, a wers o tasaku zapowiada los Winstona.
Punktacja: Wyjaśnienie funkcji: rymowanka z pamięci pana Charringtona jest dla Winstona śladem dawnego Londynu i utraconej przeszłości, którą próbuje odtworzyć (1 pkt). Wskazanie jej roli w aresztowaniu: ostatni wers o tasaku wypowiada głos z teleekranu (pana Charringtona) — piosenka staje się zapowiedzią śmierci i dowodem, że Partia przejęła nawet ten okruch przeszłości (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Trzy, cztery miesiące po ślubie Winston i Katharine zabłądzili w Kent i doszli do urwiska nad kopalnią kredy. Winston pokazał jej dwukolorowe kwiaty na dole, objął ją w talii i zdał sobie sprawę, że nikt ich nie widzi ani nie słyszy. Nie zepchnął jej. Julia pyta, czemu tego nie zrobił, a on odpowiada, że zrobiłby to, gdyby był wtedy tym człowiekiem, którym jest teraz — po czym dodaje, że nie jest pewien. To pokazuje, że bunt i nienawiść do Partii uczyniły go bardziej bezwzględnym, ale nie do końca; w Winstonie wciąż ścierają się gniew i ludzkie opory.

Grupa B

1. (1 pkt) **A, B, D**

2. (1 pkt) **D**

3. (3 pkt) **1. P; 2. F; 3. F** — po 1 pkt za zdanie

4. (3 pkt) **1. F; 2. P; 3. P** — po 1 pkt za zdanie

5. (5 pkt) **1–C, 2–B, 3–D, 4–E, 5–A** — po 1 pkt za parę

6. (3 pkt) **(1) siedem; (2) sto; (3) dwanaście** — po 1 pkt za lukę

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Podmiot liryczny „Ocalonego" to człowiek, który fizycznie przeżył wojnę, lecz doświadczył tak wielkiego zła, że utracił zaufanie do dawnych, jednoznacznych pojęć moralnych i estetycznych — cnota i występek, prawda i kłamstwo, piękno i brzydota przestały być dla niego oczywiste. Wiersz wyraża potrzebę budowania systemu wartości od nowa, po doświadczeniu Zagłady, co czyni go manifestem całego pokolenia poetów wojennych, szukających nowego języka dla opisania doświadczonej grozy.
Punktacja: Wskazanie sytuacji lirycznej — człowiek, który przeżył wojnę, lecz stracił dawny system wartości (1 pkt) + wskazanie idei — konieczność budowania od nowa pojęć takich jak dobro i zło, prawda i fałsz po doświadczeniu Zagłady (1 pkt). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: O'Brien mówi, że władza polega na zadawaniu bólu i poniżaniu, bo tylko cierpienie dowodzi, że człowiek podlega cudzej woli. Bucior miażdżący twarz to obraz władzy, która nie ma żadnego celu poza sobą — upokarzanie ma trwać wiecznie. Dawne cywilizacje i utopie reformatorów obiecywały miłość, sprawiedliwość i szczęście; świat Partii jest ich przeciwieństwem: ma się opierać na nienawiści, a postęp oznacza w nim więcej bólu. Zostanie tylko upojenie zwycięstwem nad pokonanym wrogiem — dlatego heretyk, taki jak Goldstein, będzie potrzebny zawsze.
Punktacja: Interpretacja obrazu: przyszłość to nieskończone, powtarzane w nieskończoność upokarzanie człowieka; władza polega na zadawaniu cierpienia, bo samo posłuszeństwo nie dowodzi podporządkowania (1 pkt). Porównanie z utopiami: dawne cywilizacje i hedonistyczne utopie reformatorów opierały się (deklaratywnie) na miłości i sprawiedliwości, a świat Partii ma być coraz bardziej okrutny — postęp oznacza więcej bólu, a jedyną trwałą przyjemnością będzie upojenie władzą (1 pkt).

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Poeta przypomina, że Tomasz podobno nie rozumiał kobiet, dzieci i sztuki. Zgaduje więc, że w chwili widzenia mógł zobaczyć kobietę rodzącą dziecko albo własne poczęcie i narodziny – i wtedy pojąć, że kobieta nie jest błędem natury, ale samą naturą. Tak poeta polemizuje z poglądem, który pomniejszał kobietę.
Punktacja: Wskazanie hipotezy – Tomasz mógł zobaczyć kobietę, poczęcie i narodziny, i zrozumieć, że kobieta jest samą naturą (1 pkt) + polemika – z opinią, że Akwinata nie rozumiał kobiet, dzieci i sztuki (z przekonaniem o kobiecie jako błędzie natury) (1 pkt).

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Bytowicy — drobni przestępcy z krótkimi wyrokami — mają w Pieriesyłce dobre warunki, pracę, widzenia i są zadowoleni; jeden z nich mówi, że oddycha tu swobodniej niż na wolności. U nich wygoda rodzi pokorę. Więzień polityczny, któremu jest lepiej, tym odważniej tęskni za wolnością i buntuje się przeciw władzy. Narrator przypomina, że więźniowie i zesłańcy carscy żyli dostatnio, a jednak obalili carat. Stalin zna to z własnego doświadczenia, więc politycznych trzyma w głodzie i poniżeniu, by zdusić w nich wolę oporu.
Punktacja: Wyjaśnienie, że u bytowików dobre warunki wzbudzają pokorę i zadowolenie (więzień nie narzeka na brak wolności) (1 pkt). Wyjaśnienie, że u więźnia politycznego dostatek wzmacnia pragnienie wolności i bunt — dlatego system celowo trzyma politycznych w nędzy; przykład więźniów carskich jako argument historyczny (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 24 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	22–24 pkt
dobry (4)	18–21 pkt
dostateczny (3)	12–17 pkt
dopuszczający (2)	8–11 pkt
niedostateczny (1)	0–7 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/wspolczesnosc**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.